

ВІДГУК

на дисертаційну роботу Пронтенка Костянтина Віталійовича на тему:
**«Теоретичні і методичні засади навчання гирьового спорту курсантів
військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання»**, подану
на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю
13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність теми виконаної роботи. Аналізуючи дисертаційну роботу Пронтенка Костянтина Віталійовича, хочу зауважити, що дане дослідження не викликає сумнівів щодо актуальності, оскільки автор справедливо загострює увагу на проблемі щодо тенденції погіршення стану здоров'я та зниження рівня фізичної підготовленості сучасної молоді, яка призивається до лав Збройних Сил України (ЗСУ). Сучасна система фізичного виховання в Україні не задовольняє біологічну потребу молоді в фізичній активності, не забезпечує її необхідним рівнем здоров'я, фізичної підготовленості та працездатності, що негативно відбивається на якості захисту держави від зовнішнього вторгнення. Головними причинами цього є незначний обсяг фізичної активності та недостатньо ефективна організація процесу фізичного виховання в освітніх закладах України. Тому виникає необхідність пошуку ефективних методів оптимізації режиму фізичної підготовки майбутніх офіцерів ЗСУ засобами гирьового спорту, які б забезпечили зміцнення здоров'я і необхідний рівень фізичної та професійної підготовленості курсантів.

Теоретичний аналіз значного масиву вітчизняної і зарубіжної літератури з проблем фізичного виховання та методики навчання гирьового спорту дає підставу констатувати, що, незважаючи на досить прискіпливу увагу дослідників до даної проблематики, вона залишається недостатньо вивченою, особливо ті аспекти, що стосуються удосконалення теоретико-методичних засад навчання гирьового спорту курсантів військових закладів вищої освіти (ВЗВО). Відзначено фрагментарність уваги науковців саме до педагогічної складової конструювання та проектування змісту проведення навчальних

занять засобами гирьового спорту в фізичному вихованні курсантів, що є домінантною в процесі формування цілісної системи підготовки військовослужбовців до професійної діяльності. Тому одним із напрямків підвищення ефективності підготовки курсантів ВЗВО є реалізація принципово нових технологій навчання, які б мали комплексний вплив на фізичну активність, яка має сформувати знання, уміння та навички збереження здоров'я і покращення ефективності бойової діяльності військовослужбовців. Це засвідчує наявність наукової проблеми, яка потребує свого вирішення.

Хочу відзначити ґрунтовну теоретичну підготовку дисертанта, оскільки на наш погляд найбільш істотними науковими результатами дослідження є аналіз та узагальнення даних щодо вивчення проблеми навчання гирьового спорту курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання. Заслуговує на увагу логіка наукового пошуку, яка побудована автором відповідно до цілей і завдань дослідження, що вимагали детального вивчення кількох напрямів досліджуваної проблеми.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Тема дослідження є складовою частиною тематичного плану науково-дослідних робіт на 2005–2010 рр. Управління фізичної підготовки Збройних Сил України на тему: «Гирьовий спорт у системі військово-спортивної та бойової діяльності військовослужбовців Збройних Сил України», шифр «Гирьовий спорт» (номер державної реєстрації 0101U001123); Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту у межах теми 2.9 «Управління тренувальним процесом кваліфікованих спортсменів у силових видах спорту та єдиноборствах на основі сучасних технологій оцінки, моделювання та корекції основних характеристик підготовки» (номер державної реєстрації 0111U001859) та плану НДР Житомирського державного університету імені Івана Франка на 2014–2024 рр. у межах теми «Теоретико-методичні засади удосконалення навчально-виховного процесу з фізичного виховання у вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0114U003978).

Тему дисертації було затверджено на засіданні вченої ради Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова (протокол № 14 від 13.05.2015 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 6 від 28.11.2017 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність та новизна. Робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (662 найменування, з них іноземними мовами – 65) та додатків (на 162 сторінках). Загальний обсяг дисертації – 651 сторінка, з яких 396 сторінок основного тексту. У роботі містяться 93 таблиці та 43 рисунки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено ступінь її наукового розроблення, розкрито зв'язок дослідження з науковими програмами, планами й темами, визначено мету й завдання дослідження, розкрито об'єкт, предмет, наукову новизну та практичне значення роботи, подано інформацію про апробацію результатів та публікації за матеріалами дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади навчання гирьового спорту курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання» узагальнено дані літератури з проблеми дослідження: розкрито сучасні підходи до організації фізичного виховання курсантів військових закладів вищої освіти, здійснено концептуальний аналіз розвитку гирьового спорту у світі, Україні та Збройних Силах України, досліджено теоретичні та практичні засади генезису та еволюції методики навчання гирьового спорту курсантів, охарактеризовано науково-методичні основи гирьового спорту та визначено його місце у фізичному вихованні курсантів тощо. З'ясовано, що сучасним і популярним засобом фізичного виховання курсантів є гирьовий спорт, який сприяє розвитку фізичних і морально-вольових якостей, оволодінню військово-прикладними навичками.

У другому розділі «Гирьовий спорт як засіб фізичного виховання курсантів військових закладів вищої освіти» представлено методологію та наукові методи дослідження, організацію та відомості про учасників

дослідження, розкрито мотиваційно-ціннісне ставлення курсантів та фахівців до необхідності розробки методичної системи навчання курсантів гирьового спорту, подано результати констатувального етапу педагогічного експерименту щодо аналізу фізичних навантажень, що отримують курсанти у процесі занять гирьовим спортом.

У третьому розділі «Визначення інформативно значущих для навчання гирьового спорту компонентів фізичної, функціональної і технічної підготовленості курсантів» охарактеризовано основні компоненти підготовленості курсантів у процесі навчання гирьового спорту, обґрунтовано інформативно значущі для навчання гирьового спорту компоненти підготовленості курсантів, розкрито кореляційний взаємозв'язок компонентів підготовленості курсантів-гирьовиків різної кваліфікації. Встановлено, що курсанти-гирьовики високої кваліфікації у вправах на загальну витривалість, гнучкість, статичну витривалість та силу м'язів ніг і спини показують достовірно кращі результати, ніж курсанти-розрядники і курсанти низької кваліфікації.

У четвертому розділі «Обґрунтування та впровадження методичної системи навчання гирьового спорту курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання» представлено концепцію та модель методичної системи, обґрунтовано та впроваджено до освітнього процесу із фізичного виховання чотири авторські методики: навчання техніки вправ гирьового спорту, розвитку фізичних якостей, формування морально-вольових якостей та профілактики травматизму курсантів.

У п'ятому розділі «Експериментальна перевірка ефективності методичної системи навчання гирьового спорту курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання» подано результати формувального етапу експерименту. Для перевірки ефективності методичної системи автором сформовано дві експериментальні та контрольну групи. Критеріями ефективності методичної системи були показники фізичної підготовленості, морфофункціонального розвитку, фізичного здоров'я, професійно важливих

психологічних якостей, емоційного стану, успішності навчання, методичної підготовленості та службової діяльності курсантів у досліджуваних групах.

Автором коректно, на високому науковому рівні, обґрунтовано методологічну і теоретичну основу дослідження, адекватно до теми роботи сформульовані висновки та рекомендації, що мають достатній ступінь обґрунтованості. Вірогідність отриманих результатів забезпечена застосуванням сучасних методів дослідження, що відповідають поставленим завданням, масштабністю проведеного дослідження, належною статистичною обробкою експериментальних даних, достатньою джерельною базою, а також позитивним ефектом впровадження результатів у практику роботи військових закладів вищої освіти.

Отримані дані коректно опрацьовані, глибоко проаналізовані та повністю викладені в опублікованих працях. Дисертаційна робота написана грамотно, з дотриманням наукової термінології, із застосуванням логічних переходів від одного розділу до іншого. Рецензоване дослідження може бути кваліфіковане як вагомий внесок у сучасну педагогіку в контексті модернізації фізичного виховання курсантів ВЗВО.

Наукова новизна отриманих даних полягає у тому, що вперше обґрунтовано і представлено модель методичної системи навчання гирьового спорту курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання; розроблено та обґрунтовано концепцію методичної системи навчання гирьового спорту курсантів, визначено інформативно значущі компоненти фізичної, функціональної та технічної підготовленості курсантів, які забезпечують ефективність навчання гирьового спорту; обґрунтовано та впроваджено до освітнього процесу з фізичного виховання авторську методику навчання курсантів техніки виконання вправ гирьового спорту; науково обґрунтовано авторські методики розвитку фізичних якостей, формування морально-вольових якостей та профілактики травматизму під час занять гирьовим спортом; удосконалено систему підготовки курсантів військових закладів вищої освіти – майбутніх офіцерів, командирів та керівників занять із

фізичного виховання; подальшого розвитку набули наукові положення щодо організації фізичного виховання курсантів військових закладів вищої освіти тощо.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих роботах. Основні результати дисертаційного дослідження відображено у 81 публікації, серед яких: 2 монографії, 8 навчальних і навчально-методичних посібників (із грифом МОН України – 2), 2 методичні рекомендації, 8 статей у міжнародних виданнях, що входять до наукометричної бази «Scopus», 24 статті у наукових фахових виданнях України; 18 публікацій виконано одноосібно. Матеріали іноземних, міжнародних та всеукраїнських конференцій засвідчують повноту викладення основного змісту дисертаційної роботи та достатнє оприлюднення її результатів на науково-практичних конференціях різних рівнів.

Значення отриманих автором результатів для науки і практики, рекомендації для використання результатів дослідження. Практичне значення дисертаційної роботи визначається комплексним розв'язанням проблеми впровадження у освітній процес військових закладів вищої освіти методичної системи навчання гирьового спорту курсантів у процесі фізичного виховання; набуттям курсантами фізкультурно-оздоровчих компетентностей; створенням навчально-методичного комплексу, основу якого становлять: методичні рекомендації та посібники, які представлені у дисертації та авторефераті. Важливим напрямком практичної реалізації висновків і результатів дослідження може бути їх використання під час укладання навчальних програм, розробки лекційних курсів і практичних занять з фізичного виховання для курсантів військових закладів вищої освіти, під час написання посібників і підручників з проблем підготовки фахівців із фізичного виховання у ЗСУ. Розроблену методичну систему навчання гирьового спорту курсантів можна адаптувати до освітнього процесу з фізичного виховання курсантів закладів вищої освіти інших силових структур.

Теоретичні положення та практичні напрацювання впроваджено в освітній процес з фізичного виховання курсантів Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова, Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Харківського національного університету повітряних сил імені Івана Кожедуба, Військового інституту танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Національної академії внутрішніх справ (м. Київ), Львівського державного університету внутрішніх справ та інших.

У цілому дисертація свідчить про високий рівень наукової підготовки дисертанта, досконале володіння методикою дослідження, творчий підхід до вирішення проблеми, що дозволило обґрунтувати актуальність та з'ясувати стан наукової розробки теми, а також розв'язати основні дослідницькі завдання. Структура й обсяг основного тексту та загальне оформлення роботи відповідають необхідним вимогам до докторської дисертації.

Монографія відповідає чинним вимогам до її оформлення, змісту та рецензування.

Автореферат відповідає змісту дисертації, достатньо повно відображає основні положення й результати дослідження, оформлений відповідно до сучасних вимог.

Недоліки роботи, зауваження та дискусійні питання. Незважаючи на позитивне сприйняття дисертаційної роботи, варто торкнутися дискусійних питань та підкреслити деякі зауваження:

1. У першому розділі дисертації відсутні посилання на сторінки використаних літературних джерел.

2. Більшу увагу у першому розділі слід було приділити саме критичному аналізу науково-методичної літератури за проблемою дослідження, показати що є ще недослідженим або взагалі не вивчалось науковцями України.

3. На нашу думку, доцільно було б у першому розділі провести порівняльний аналіз вітчизняних і зарубіжних досліджень під час вирішення даної проблеми.

4. У розділі 2 на стор. 143 і далі за текстом не коректно подані дані щодо обробки анкетного опитування (питання анкети подані в додатках), тому не слід їх було дублювати в тексті дисертації.

5. Другий розділ дисертації перевантажений цифровим матеріалом, який поданий в 11 рисунках і 60 таблицях.

6. У розділі 3 на стор. 251, рис. 3.1 – результати бігу на 3 км краще було показати на діаграмах у хвилинах і секундах, що дозволило б швидше сприймати доказовий матеріал.

7. У розділі 3, рис. 3.13 на стор. 288 та далі за текстом не зрозуміло, яка вага гир була під час виконання вправ.

8. У табл. 3.10 представлений кореляційний аналіз (стор. 297) взаємозв'язку між показниками спеціальної фізичної підготовленості курсантів-гирьовиків різної кваліфікації, на нашу думку, він є досить високим. Хотілося б почути пояснення.

9. Розділ 4.3.1 на стор. 346, на нашу думку, можна було не розкривати так детально в дисертації, тому що технічна підготовка гирьовиків викладена вами досить обґрунтовано у посібниках, які представлені у списку літератури.

10. В тексті дисертації зустрічаються з'єднані таблиці і рисунки, які не розділені текстом і несуть однаковий зміст, на наш погляд таблиці мають бути віднесені в додатки с. 161, 166, 177, 465.

Висловлені зауваження не мають вирішального значення і не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження актуальної педагогічної проблеми.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Таким чином, все вищевикладене дозволяє вважати, що за актуальністю, обсягом, методологічним і методичним рівнем, новизною і науково-практичною значущістю одержаних результатів дисертаційна робота за темою: «Теоретичні і методичні засади навчання гирьового спорту курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання», подана до захисту на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук є самостійною,

завершеною науковою роботою, яка відповідає вимогам п. 9, 11–14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (із змінами, внесеними згідно : Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р. та № 1159 від 30.12.2015), а її автор Пронтенко Костянтин Віталійович заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент

ректор Національного університету

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

дійсний член (академік) Національної академії

педагогічних наук України,

доктор педагогічних наук, професор

М. О. Носко

Підпис М. О. Носко засвідчую

начальник відділу кадрів

Національного університету

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Л. Ф. Лук'яненко